



STYRESAK 30/22

ARKIV- OG MUSEUMSSTRUKTUR PÅ AGDER

Går til

Styrets medlemmer

Styremøte

15. september 2022

Saksbehandler

John Olsen

Vedlegg

- Vedlegg 1: Oversendelse av mandat for utredning av arkiv- og museumsstrukturen i Agder og orientering om prosessen videre
- Vedlegg 2: Arkiv- og museumsstrukturen i Agder. Mandat utredning
- Vedlegg 3: Arkiv og museumsstrukturen i Agder, innspill fra tillitsvalgte til styret i VAM

Saksfremlegg

Med bakgrunn i *Handlingsprogram for Regionplan Agder 2030* skal det utredes fremtidig organisering av arkiv og museum på Agder, konkret Aust-Agder museum og arkiv, Vest-Agder-museet og Arkivsenter Sør:

1.22.1 Fylkeskommunen vil sammen med AAma, VAM og Arkivsenter Sør, samt eierkommunene utrede og vurdere om dagens arkiv- og museumsstruktur er hensiktsmessig organisert.

1.22.2 En utvidelse av prosessen avventes inntil en har gjennomført en utredning med de tre nevnte institusjonene, men en gjør en vurdering av dette i en utredning.

1.22.3 Fylkeskommunen forankrer prosessen i Kulturdepartementet, og ber om statlige stimuleringsmidler hvis det blir besluttet å gå videre med prosessen.

Før oppstart av prosessen behandlet styret det forestående arbeidet i sak 10/21 og fattet følgende vedtak:

- 1. Styret stiller seg positive til oppstart av en prosess for å se på museumsstrukturen på Agder.*
- 2. Med bakgrunn i erfaringene fra andre konsolideringer, og den allerede etablerte strukturen i tidligere Aust-Agder, mener styret i VAM det er naturlig å se arkiv og museum i sammenheng.*
- 3. Styret mener følgende punkter bør beskrives, utredes og vurderes: Økonomiske forhold i dagens institusjoner og økonomiske konsekvenser knyttet til en konsolidering; Faglige effekter og gevinster – her under hvordan institusjonene faglig supplerer eller dupliserer hverandre; Eventuelle nye oppgaver; Organisering og selskapsform/modell for eierskap; Forholdet mellom de konsoliderte museene og museer uten statlig støtte («ubemanna museer»).*
- 4. Styret mener museene og fylkeskommunen bør samarbeide tett om arbeidet, her under også felles dialog med Kulturdepartementet. Fylkeskommunen eller annen «nøytral part» bør lede arbeidet. De ansattes involvering og medvirkning i prosessen må ivaretas på en god måte.*
- 5. Styret forutsetter at museumsavdelingene/besøksmålene videreføres.*
- 6. Styret forutsetter at arbeidet med finansiering av magasin og museumsbygg videreføres parallelt med utredning av strukturendring. Museumsbygg og magasin må være fullfinansiert fra Kulturdepartementet, fylkeskommune og kommune, og byggestart vedtatt, før styret vil vedta en eventuell ny konsolidering.*
- 7. For øvrig henvises til saksutredningen for begrunnelser for ovenfor nevnte punkter.*

Prosessen er startet opp gjennom utarbeidelse av mandat for den videre utredningen. Mandatet er utarbeidet av ei arbeidsgruppe bestående av representanter fra fylkeskommunen, seks eierkommuner og de tre institusjonene. Mandatet var ferdig fra arbeidsgruppa før sommeren og sendes nå til institusjonene og eierne for behandling. Mandatet skal være et veikart for den videre utredningen og konkretisere hvilke forhold som skal utredes, fremdrift og deltakende aktører. Forslag til mandat ligger vedlagt.

Intern behandling i VAM

Mandatet ble behandlet i ledergruppa i Vest-Agder-museet 29. september 2022.

Ledergruppas innspill er knyttet til følgende forhold:

- Positiv til utredningen og at denne kan bidra til større kunnskap blant eiere og andre, når det gjelder institusjonenes handlingsrom, muligheter og utfordringer.
- Utredningen kan bidra til at institusjonene blir bedre kjent på tvers, finner synergiområder, danner større fagmiljøer og felles løsninger.
- Viktig at utredningen har fokus på hvordan institusjonene kan levere best mulig faglige tjenester (her under publikumstilbud) og hvordan fremtidig organisering ivaretar dette.
- Bekymring knyttet til tidsbruk knyttet til utredningen og at pågående/planlagte prosjekter må utsettes, her under hvordan dette vil oppfattes hos eiere, publikum og frivillige miljøer museet arbeider sammen med.

De tillitsvalgte i Vest-Agder-museet har behandlet mandatet i eget fora og oversendt felles uttale som ligger vedlagt saken til styret. De tillitsvalgtes innspill er knyttet til:

- Positiv til utredningen og at denne vektlegger involvering av de ansatte.
- Spørsmål ved avgrensningen av prosessen til å kun omfatte AAma, VAM og Arkivsenter Sør.
- Bekymring knyttet til tidsbruk og konsekvenser for drift og planlagte prosjekter.

Vurdering

Foreslåtte mandat ivaretar styrets vedtak i sak 10/21.

En utredning av arkiv- og museumsstrukturen er positivt for å a) sammenligne og vurdere museene på Agders virksomhet og handlingsrom sammenlignet med lignende institusjoner andre steder i landet; b) gi økt kunnskap lokalt/regionalt om institusjonens drift, muligheter og utfordringer; c) avklare hvilke områder og grep som kan gjøres for å ytterligere styrke og profesjonalisere det faglige arbeidet og om/event. hvilke grep som kan tas for å gi et enda bedre publikumstilbud. Vest-Agder-museet mener at det alltid finnes et forbedringspotensiale – men det er samtidig viktig å understreke overfor ansatte at ønsket om å bli bedre ikke betyr at det arbeidet som gjøres i dag er dårlig.

Museet er opptatt av å til enhver tid levere best mulig tjenester. VAM består av mange avdelinger, med dels få ansatte pr. avdeling. Samtidig med utredningen står museet også overfor store oppgaver knyttet til bl.a. flere utstillingsprosjekter, magasinflytting og arbeidet med nytt museumsbygg. På den ene siden er det viktig med bred involvering og forankring av prosessen i organisasjonen. Mange av utredningene som skal gjøres fordrer deltakelse fra fagpersoner i museet for å bli gode og formålstjenlige. På den andre siden gir dette utfordringer med å klare å holde fremdriften i prosjekter og gjennomføre planlagt drift. Mandatet definerer at utredningen vil bety at oppgaver må settes på vent, utsettes eller droppes, noe som vil påvirke fremdriften i prosjekter og tilbud eksternt.

I arbeidet med mandatet har man sett til hvilke temaer som har fokus i museumsmeldingen: «Musea i samfunnet» (Meld. St. 23 2020/21). Denne definerer statens forventninger til museene. Museet arbeider selv med ny strategisk plan som vil definere egne ambisjoner. Det er viktig at en tidlig i den videre utredningen tilsvarende avklarer fylkeskommunens og kommunenes forventninger. Ved utredning av fremtidig arkiv- og museumsstruktur på Agder, her under ambisjonene for oppgavene disse institusjonene skal løse, er det viktig å ha avklart hvilke mål en fremtidig organisering skal levere på.

De faglige målene og ambisjonene må være styrende. Faglige mål inkluderer publikumstilbud, arrangementer osv., men også ressursutnyttelse og det å kunne levere best mulig museumstilbud innenfor de til enhver tid gjeldende rammer.

Forslag til vedtak

1. Styret slutter seg til foreslåtte mandat for utredning av fremtidig arkiv- og museumsstruktur på Agder.
2. Styret legger til grunn at institusjonenes faglige mål og ambisjoner, slik de fremkommer i stortingsmelding (kulturpolitiske mål), egne strategiplaner og styrende dokumenter fra eierne legges til grunn for arbeidet.